

Wprowadzenie

W pracy podjęto się analizy seksualności młodzieży niedostosowanej społecznie z lekką niepełnosprawnością intelektualną oraz w normie intelektualnej przebywającej w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych w odniesieniu do orientacji socjoseksualnej, wybranych zachowań seksualnych, wybranych odchyleń seksualnych, wybranych preferencji seksualnych, związku między wybranymi zachowaniami seksualnymi, wybranymi preferencjami seksualnymi a samooceną oraz kontrolą emocji, tożsamością seksualną oraz tożsamością seksualną i jej związku z samooceną i kontrolą emocji. Badano chłopców oraz dziewczęta w przedziale wiekowym 16–18 lat przebywających w placówce do 1 roku oraz powyżej 1 roku. Pobyt młodzieży w okresie adolescencji w instytucji totalnej, do jakiej niewątpliwie należy zaliczyć młodzieżowe ośrodki wychowawcze, stanowi szczególnie i zarazem niesprzyjające warunki do ich rozwoju psychoseksualnego, co może stanowić przyczynę zaburzonych zachowań seksualnych, rozwoju zaburzonych preferencji seksualnych oraz tworzenia tożsamości seksualnej. Izolacja społeczna w warunkach ośrodka wychowawczego dla młodzieży niedostosowanej społecznie pociąga za sobą dodatkowe następstwa, chociażby w postaci procesów stygmatyzacji.

W przypadku młodzieży niedostosowanej społecznie i dodatkowo z niepełnosprawnością intelektualną mamy do czynienia z dwoma wymiarami stygmatyzacji, a po dodaniu obszaru seksualności stygmatyzacja pogłębia się. W literaturze naukowej na temat osób z niepełnosprawnością intelektualną poświęca się niewiele miejsca. A o osobach z niepełnosprawnością intelektualną znajdujących się w izolacji ze względu na niedostosowanie społeczne napisano dotychczas bardzo mało. Problematyka ta jest bardzo ważna i nie powinna być traktowana marginalnie, ponieważ młodzież niepełnosprawna intelektualnie przebywająca w ośrodkach wychowawczych to osoby, które tak samo jak młodzież w normie intelektualnej wymagają kompleksowego wsparcia w wielu aspektach dla zapewnienia im prawidłowego funkcjonowania w trakcie pobytu w placówce.

Problemy, z którymi borykają się osoby opuszczające młodzieżowe ośrodki wychowawcze, są niezwykle złożone, a osoby żyjące w warunkach pozbawionych izolacji społecznej bardzo często ich nie dostrzegają, jak również nie widzą tego wychowawcy oraz dyrekcja placówki. W związku z tym, że wychowankowie młodzieżowych ośrodków wychowawczych pochodzą z rodzin ze środowisk dysfunkcyjnych, nie potrafią radzić sobie w życiu codziennym i są narażeni na uzależnienia, a ośrodki wychowawcze w wielu przypadkach zasadniczo oddalają młodzież od normalizacji ich życia.

Problematyka niniejszej pracy osadzona jest w kilku subdyscyplinach pedagogiki: pedagogiki specjalnej, pedagogiki seksualnej oraz pedagogiki resocjalizacyjnej.

Monografia może być skierowana do bardzo szerokiego grona odbiorców: pedagogów zajmujących się resocjalizacją młodzieży niedostosowanej społecznie, dyrektorów i wychowawców zatrudnionych w placówkach resocjalizacyjnych, inspektorów oświaty, psychologów, seksuologów, nauczycieli uczniów niedostosowanych społecznie, studentów pedagogiki i psychologii, rodziców dzieci w okresie adolescencji oraz innych osób chcących zdobyć wiedzę dotyczącą funkcjonowania seksualnego młodzieży niedostosowanej społecznie zarówno w normie intelektualnej, jak i z lekką niepełnosprawnością intelektualną.

Dziękuję dyrektorom młodzieżowych ośrodków wychowawczych, w których prowadziłem badania, za wyrażenie zgody na ich przeprowadzenie. Dziękuję wychowawcom oraz pracownikom tych placówek za pomoc, cenne uwagi i życzliwość podczas prowadzenia badań oraz zorganizowanie warunków do ich prowadzenia. Dziękuję osobom badanym za wyrażenie zgody na udział w badaniach.